

Νοέμβριος 2019

Ημερίδα με θέμα: «Το ψηφιακό αρχείο προφορικών μαρτυριών *Μνήμες από την Κατοχή στην Ελλάδα* στις ελληνογερμανικές ανταλλαγές νέων» στις 04 Οκτωβρίου 2019 στο Υπουργείο Παιδείας και Θρησκευμάτων

Στις 4 Οκτωβρίου 2019 πραγματοποιήθηκε στο Υπουργείο Παιδείας και Θρησκευμάτων, υπό την αιγίδα της Γενικής Γραμματείας Επαγγελματικής Εκπαίδευσης, Κατάρτισης και Διά Βίου Μάθησης, [Ημερίδα](#) με θέμα «Το ψηφιακό αρχείο προφορικών μαρτυριών *Μνήμες από την Κατοχή στην Ελλάδα* στις ελληνογερμανικές ανταλλαγές νέων». Στην Ημερίδα παρουσιάστηκαν σε φορείς που ασχολούνται με τις ελληνογερμανικές ανταλλαγές και γενικότερα με τη μη τυπική εκπαίδευση στην Ελλάδα, το πρόγραμμα [«Μνήμες από την Κατοχή στην Ελλάδα»](#) που διενεργήθηκε στο Freie Universität Berlin σε συνεργασία με το Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών, [το Αρχείο προφορικών μαρτυριών](#) που δημιουργήθηκε στα πλαίσια του Προγράμματος αυτού και οι παρούσες εργασίες για τη δημιουργία μιας ψηφιακής εκπαιδευτικής πλατφόρμας για την Ελλάδα και τη Γερμανία μέσω της αξιοποίησης του υλικού του Αρχείου. Στόχος της Ημερίδας ήταν να διερευνηθούν οι δυνατότητες αξιοποίησης του Αρχείου και του εκπαιδευτικού υλικού στις ελληνογερμανικές ανταλλαγές αλλά και στην τυπική και μη τυπική εκπαίδευση γενικότερα και να συζητηθούν αντίστοιχες προκλήσεις για την προσαρμογή και εξέλιξη του υλικού του Αρχείου.

Την εκδήλωση για το Αρχείο και την προοπτική αξιοποίησής του στις ελληνογερμανικές ανταλλαγές νέων άνοιξε με χαιρετισμό του ο Υφυπουργός Παιδείας και Θρησκευμάτων Βασίλης Διγαλάκης. Ο Υφυπουργός Παιδείας τόνισε ότι η δημιουργία ενός αρχείου προφορικής ιστορίας για την περίοδο της γερμανικής Κατοχής στην Ελλάδα αποτελεί σημαντικό εργαλείο όχι μόνο διάσωσης της μνήμης των μαρτύρων αλλά και ενσωμάτωσης των εμπειριών και αφηγήσεών τους στη συλλογική μνήμη και προσέθεσε, ότι η διερεύνηση της ιστορικής μνήμης μπορεί να ενώσει δυο λαούς, να αναπληρώσει κενά μνήμης, να ξεδιαλύνει παρανοήσεις και να γίνει αφετηρία αλληλοπροσέγγισης και γνώσης, ειδικά με τη μορφή κατάλληλα επεξεργασμένου ψηφιακού υλικού για την εκπαίδευση στην Ελλάδα και τη Γερμανία.

Στη συνέχεια το λόγο πήρε ο Πρέσβης της Ομοσπονδιακής Δημοκρατίας της Γερμανίας στην Ελλάδα Έρνστ Ράιχελ, ο οποίος, αφού εξήρε τη σημασία της επιστημονικής και μεθοδολογικής διαφύλαξης των προφορικών μαρτυριών και της διάδοσής τους στους νέους σε μια εποχή στην οποία ο ουμανισμός, η αλληλεγγύη και η ανθρωπιά δοκιμάζονται, εξέφρασε την ικανοποίησή του ως προς την υπογραφή της συμφωνίας για την ίδρυση ενός Ελληνογερμανικού Ιδρύματος Νεολαίας αλλά και τη βεβαιότητά του, ότι η συμβολή του Αρχείου θα είναι και εδώ ανεκτίμητη.

Ο Γενικός Γραμματέας Επαγγελματικής Εκπαίδευσης, Κατάρτισης και Διά Βίου Μάθησης Γεώργιος Βούτσινος ανέδειξε στη χαιρετιστήρια ομιλία του τη σημασία ενός γόνιμου διαλόγου μεταξύ των δύο χωρών χωρίς προκαταλήψεις και ιδεοληψίες ως προς τον τρόπο ζωής, τις σκέψεις, την ιστορία και τη μνήμη πάνω στα ιστορικά γεγονότα από την σκοπιά των προσώπων που τα βίωσαν. Ταυτόχρονα εξέφρασε τη βούληση και τη δέσμευση της Γενικής Γραμματείας Επαγγελματικής

Εκπαίδευσης, Κατάρτισης και Διά Βίου Μάθησης να συνδράμει στην ενίσχυση των σχέσεων των δύο χωρών προς την κατεύθυνση της αμοιβαίας κατανόησης και συμφιλίωσης των νέων, μεταξύ άλλων και μέσω της αξιοποίησης των προφορικών μαρτυριών του Αρχείου «Μνήμες από την Κατοχή στην Ελλάδα».

Η εκπρόσωπος του Ιδρύματος Σταύρος Νιάρχος Ελένη Αγουρίδη εστίασε στο χαιρετισμό της στην επιτυχή συνεργασία μεταξύ των θεσμών που ενεπλάκησαν στη διενέργεια του Προγράμματος και εξέφρασε την ικανοποίηση του Ιδρύματος για τα αποτελέσματά του και την προοπτική ευρείας χρήσης του Αρχείου και στον τομέα της εκπαίδευσης.

Την ενότητα των χαιρετισμών έκλεισε με επιστολή του ο πρώην Πρόεδρος της Ελληνικής Δημοκρατίας και μάρτυρας του Αρχείου Κάρολος Παπούλιας, ο οποίος αναφέρθηκε στο ανυπόφορο βίωμα της Κατοχής που σήμαινε φτώχεια, καταπίεση και εξαθλίωση, πρόσθετοντας ότι το «ποτέ ξανά» των Ευρωπαίων στο φασισμό θα αποκτήσει ακόμα μεγαλύτερη δύναμη μέσα από την ευρεία εξάπλωση του Αρχείου.

Ο Υφυπουργός Παιδείας και Θρησκευμάτων Βασίλης Διαγαλάκης στο βήμα της Ημερίδας της 4ης Οκτωβρίου 2019 στο Υπουργείο Υγείας και Θρησκευμάτων στην Αθήνα

Η Ημερίδα συνεχίστηκε με την παρουσίαση της πορείας δημιουργίας του Αρχείου από το διευθυντή του προγράμματος «Μνήμες από την Κατοχή στην Ελλάδα» καθηγητή στο Freie Universität Berlin Νίκο Αποστολόπουλο. Ο κύριος Αποστολόπουλος αναφέρθηκε στις προκλήσεις που αντιμετώπισε το εγχείρημα στις απαρχές του αλλά και κατά τη διενέργειά του, στον όγκο των εργασιών που απαιτήθηκαν για την επιτυχή ολοκλήρωση του Αρχείου και στα αποτελέσματά του.

Η παρουσίαση του Αρχείου συνεχίστηκε από την επιστημονική συνεργάτιδα του προγράμματος «Μνήμες από την Κατοχή στην Ελλάδα» Άννα Μαρία Δρουμπούκη, η οποία παρουσίασε τη μεθοδολογία λήψης και επεξεργασίας των προφορικών μαρτυριών του Αρχείου, τον τρόπο χρήσης του και τις ψηφιακές του δυνατότητες, καθώς και την ιστοσελίδα του Προγράμματος.

Στη συνέχεια ο κύριος Αποστολόπουλος έκανε μια σύντομη αναφορά στις εκπαιδευτικές πλατφόρμες που έχουν δημιουργηθεί στο Κέντρο Ψηφιακών Συστημάτων του Freie Universität Berlin υπό τη γενική του διεύθυνση, καθώς και τις γενικές κατευθυντήριες γραμμές της τρέχουσας φάσης του Προγράμματος για τη δημιουργία εκπαιδευτικού υλικού για τα σχολεία της Ελλάδας και της Γερμανίας, με τις υπό συζήτηση θεματικές ενότητες Παιδιά στην Κατοχή, Η Καθημερινή Ζωή, Διώξεις Εβραίων, Στρατόπεδα Συγκέντρωσης, Αντίσταση, Αντίποινα και Εκτελέσεις, Δοσίλογοι και Αποζημιώσεις.

Οι συνεργάτιδες του Προγράμματος Αρχοντία Μαντζαρίδου και Ιωάννα Δεκατρή ολοκλήρωσαν την ενότητα της παρουσίασης του Προγράμματος παρουσιάζοντας τη μεθοδολογία επιλογής και αξιοποίησης του υλικού του Αρχείου κατά την παραγωγή του εκπαιδευτικού υλικού, εστιάζοντας σε δύο από τις θεματικές ενότητες της υπό δημιουργία ψηφιακής εκπαιδευτικής πλατφόρμας με θέμα τα «Παιδιά στην Κατοχή» και τα «Στρατόπεδα Συγκέντρωσης».

Ο καθηγητής στο Ελεύθερο Πανεπιστήμιο του Βερολίνου Νίκος Αποστολόπουλος παρουσιάζει την υπό δημιουργία εκπαιδευτική πλατφόρμα

Τέλος, η εκπρόσωπος του Υπουργείου Παιδείας και Θρησκευμάτων Αναστασία Πρωτοψάλτη παρουσίασε τις δράσεις που έχουν λάβει χώρα με συμμετοχή της Γενικής Γραμματείας Επαγγελματικής Εκπαίδευσης, Κατάρτισης και Διά Βίου Μάθησης στο πλαίσιο της σύστασης του Ελληνογερμανικού Ιδρύματος Νεολαίας και την επίδραση τέτοιων δράσεων στις σχέσεις των νέων των δύο χωρών αλλά και στις ελληνογερμανικές σχέσεις γενικότερα.

Μετά το μεσημβρινό διάλειμμα ακολούθησε διάλογος και ανταλλαγή απόψεων με τους παρευρισκόμενους γύρω από τις δυνατότητες χρήσης και αξιοποίησης του υλικού του Αρχείου κατά τη διενέργεια των ανταλλαγών νέων. Αντικείμενο συζήτησης αποτέλεσε τόσο η επιμόρφωση των συμβούλων νέων ως προς τη χρήση του Αρχείου όσο και γενικότερα η μεθοδολογία των κοινωνικοεπιμορφωτικών δραστηριοτήτων για τη νεολαία και οι προκλήσεις που αυτές θέτουν ως προς την προσαρμογή και την εξέλιξη του Αρχείου. Στη συζήτηση συμμετείχαν ακαδημαϊκοί, εκπρόσωποι φορέων που δραστηριοποιούνται στον τομέα της μη τυπικής και άτυπης εκπαίδευσης στην Ελλάδα, όπως το Εβραϊκό Μουσείο Ελλάδας, το Ίδρυμα της Βουλής, το Ολλανδικό Ινστιτούτο Αθηνών, η Ισραηλτική Κοινότητα Αθηνών, το Δημοτικό Μουσείο Καλαβρυτινού Ολοκαυτώματος, το Vision Network Athens, το Connect Athens, ο σύλλογος Φιλοξενία, ο Ενωτικός Σύλλογος Λεχοβιτών, το Διορθόδοξο Κέντρο της Εκκλησίας της Ελλάδος, το Άγριο Ρόδο καθώς και καλλιτέχνες και εκπαιδευτικοί, διδάσκοντες σε σχολεία όπως η Γερμανική Σχολή Αθηνών και η Νέα Γενιά Ζηρίδη.

Στο επίκεντρο της συζήτησης βρέθηκαν ο τρόπος, η κατάλληλοτητα και οι μέθοδοι χρήσης του υλικού των συνεντεύξεων, ανάλογα με την ηλικία των συμμετεχόντων και τις αντίστοιχες δράσεις. Παράλληλα προτάθηκαν δυνατότητες επέκτασης της χρήσης του Αρχείου σε εκπαιδευτικά προγράμματα σχολείων, σε εκδηλώσεις μνήμης, σε κέντρα έρευνας κοκ., αλλά και διαφοροποιημένες μέθοδοι χρήσης του στα πλαίσια της μετασχηματίζουσας μάθησης και της βιωματικής εκπαίδευσης.

Από τους συμμετέχοντες επισημάνθηκε επίσης η σημασία της επιλογής κατάλληλων αποσπασμάτων του υλικού των συνεντεύξεων με βάση σύγχρονα παιδαγωγικά κριτήρια όπως η μη χρήση βίαιων εικόνων, καθώς και η ενδεδειγμένη και στοχευμένη αναζήτηση του συνοδευτικού υλικού. Οι ψηφιακές δυνατότητες χρήσης του Αρχείου και της εκπαιδευτικής πλατφόρμας κατά τη διενέργεια των δράσεων που σχετίζονται με τη μνήμη της Κατοχής, η δυνατότητα ενσωμάτωσής τους σε ήδη υπάρχουσες εφαρμογές στο πλαίσιο των δράσεων αυτών, καθώς και η λειτουργικότητα της ίδιας της πλατφόρμας και του Αρχείου με βάση τις ψηφιακές δυνατότητες που παρέχει, είναι στοιχεία που μπορούν να διαδραματίσουν επίσης σημαντικό ρόλο ως προς τις προοπτικές χρήσης τους στη μη τυπική και άτυπη εκπαίδευση. Γι αυτό και ο προσεκτικός σχεδιασμός τους αναδεικνύεται μεγάλης σημασίας.

Ταυτόχρονα με την προετοιμασία και διάθεση του κατάλληλου υλικού σε δράσεις νέων απαιτείται και σχετική προετοιμασία των δρώντων φορέων που πρόκειται να το χρησιμοποιήσουν. Τόσο οι ψηφιακές δυνατότητες των εφαρμογών αυτών, όσο και η χρήση των προφορικών μαρτυριών και η ενσωμάτωσή τους σε ένα υπάρχον σχέδιο δράσης γενικότερα, προϋποθέτουν την επιμόρφωση και κατάρτιση των επιμορφωτών και των συμβούλων νέων. Βοηθητική θα ήταν στο πλαίσιο αυτό η

σύνταξη ενός οδηγού χρήσης, που θα βοηθούσε τους ενδιαφερόμενους να προσανατολιστούν γρήγορα και με αποτελεσματικότητα στο υλικό και να σχεδιάσουν τη χρήση του.

Καταληκτικά, τόσο από την πλευρά των διοργανωτών και επίσημων φορέων που τίμησαν με την παρουσία τους την εκδήλωση, όσο και από την πλευρά των συμμετεχόντων, εκφράστηκε η επιθυμία για περαιτέρω αξιοποίηση, χρήση και διάχυση του υλικού του Αρχείου τόσο στην τυπική όσο και στη μη τυπική εκπαίδευση καθώς και σε ευρύτερες εκπαιδευτικές δραστηριότητες που απευθύνονται σε νέους αλλά και σε άτομα μεγαλύτερων ηλικιών. Η συμμετοχή στη συζήτηση ήταν έντονη και οι ιδέες που προτάθηκαν ουσιαστικές. Ενδιαφέρον εκφράστηκε επίσης για τη διενέργεια περαιτέρω παρόμοιων εκδηλώσεων και σε άλλες πόλεις της Ελλάδας.

Αναλυτικό πρόγραμμα και αποτίμηση της ημερίδας:

<http://www.occupation-memories.org/downloads/Prosklisi-kai-programma-20190905b.pdf>

http://www.occupation-memories.org/downloads/MOG-Imerida-04_10_Ekthesi.pdf

Γενικοί σύνδεσμοι:

<https://archive.occupation-memories.org/el>

<http://www.occupation-memories.org>

<https://www.cedis.fu-berlin.de/>

www.zwangsarbeit-archiv.de/en/bildung/lernen-mit-interviews/index.html

Το φιλμ του Προγράμματος:

http://www.occupation-memories.org/videos/gr_Projektfilm/index.html

Υλικό του Προγράμματος για τον Τύπο:

<http://www.occupation-memories.org/press/index.html>

Στοιχεία επικοινωνίας:

Freie Universität Berlin
University Library – Center for Digital Systems
Πρόγραμμα «Μνήμες από την Κατοχή στην Ελλάδα»
Ihnestraße 24
14195 Berlin
Tel.: +49 (0)30 83861604
E-Mail: info@occupation-memories.org